

умственных действий / Исследование мышления в сов. психологии / Под ред. Е.В.Шороховой. – М.: Просвещение, 1965.

2. Бочкарев В.Н. Методы обучения при закреплении знаний и действий и их сравнительная эффективность: Дис. ... канд. псих. наук. – М., 1986.

3. Занков Л.В. Дидактика и жизнь. – М.: Просвещение, 1968.

*Ціхоцька О.А.,  
Київський національний університет  
імені Т.Г.Шевченка*

### **ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВАННЯ ГУМАНІСТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАСОБАМИ ШКІЛЬНОГО ПРЕДМЕТА “ІНОЗЕМНА МОВА”**

В умовах глибокої ціннісної кризи значної частини молоді проблема гуманістичного виховання в загальноосвітніх школах перетворилась у національну

Чітку та визначену впевненість у тому, що таке “добро” і “зло” заступила тривожна невизначеність. Соціальні цінності української молоді в останні 3-4 роки зазнають помітних змін. Система ціннісних орієнтацій спрощується і все більше зводиться до прагматичних устремлінь [3; 8].

Звичайно, у цій ситуації школа не може залишатись на позиції стороннього спостерігача. Вона змушена відповісти на виклик часу, підготувати молодь до життя у ХХІ столітті. Вчителі покликані допомогти своїм вихованцям вирости добрими, гуманними, порядними людьми, здатними до співпереживання і співчуття. Провідним філософським кредом сучасної української школи має стати прагнення зберегти й примножити в людині людяність, доброту, гуманність оптимізм.

Освітня функція школи, за переконанням теоретиків гуманістичної педагогіки, не повинна прикривати головного її завдання – формування особистості, для якої емансипація суб’єктивного “я” стає життєвою програмою.

Аналіз філософської і психолого-педагогічної літератури показує, що гуманізм, який акумулював у собі базові норми моральних відносин між людьми, високу оцінку розуму і науки, вільнодумства і свободи совісті – це одна з найбільш надійних і гнучких ціннісних систем, вироблених людством за останні дві з половиною – три тисячі років [7; 3].

Визнання сучасною українською педагогікою концепції гуманізму, права дитини на самореалізацію, самовиховання передбачає збереження кращих гуманістичних традицій української школи і здобутків педагогічної думки різних країн світу. Школа покликана в наш час виховати покоління, яке не на словах, а на ділі доб’ється, щоб у незалежній Україні самоцінність людини, повага до неї врешті-решт стали реальністю.

На жаль, шкільна практика доводить, що гуманістичні цінності ще не зайняли належного місця у системі цінностей учнів. Ми досить часто зустрічаємося із байдужістю, жорстокістю молодих людей, відсутністю у них терпимості і милосердя. В учнівському середовищі спостерігаються прояви крайнього індивідуалізму, агресивності.

А тому вибір системи цінностей – головне питання, яке виникає при визначенні змісту виховання, бо воно передбачає передачу підростаючому поколінню соціального досвіду людства, знань, розвиток здібностей та практичної діяльності, а також формування та зміну ставлення людей до себе та інших, до світу в цілому.

У своїй поведінці, прийнятті рішень, міркуваннях людина виходить з тих чи інших цінностей, орієнтується на них. Найважливіші для індивіда цінності визначають її “систему координат” – систему ціннісних орієнтацій [1; 2; 5; 6]. У ціннісних орієнтаціях цінність виконує роль своєрідного орієнтира і відповідного регулятора поведінки й діяльності людини в предметній і соціальній дійсності. А особистість орієнтується на ті цінності, які найбільше їй потрібні нині і в перспективі, відповідають її інтересам і цілям, імпонують її досвіду [4; 27]. Безперечно, позитивний вплив на формування особистості учня здійснюють цінності гуманістичні, які викликають у нього благородні почуття і емоції, пробуджуючи повагу до себе і до інших людей.

Посилення взаємозалежності різних країн світу, підвищення ролі загальнолюдських гуманістичних цінностей у світовому суспільному розвитку сприяли тому, що людство все більше починає усвідомлювати себе як єдине ціле. У цьому контексті вивчення англійської мови є важливим засобом активізації спілкування між народами, кращого ознайомлення з культурою країни, мова якої вивчається, зміцнення міжнародного співробітництва, що є нагальною потребою для молоді української держави.

А тому іноземна мова як соціальний засіб збереження та передачі інформації повинна зайняти чільне місце у формуванні гуманістичних поглядів учнів. Виходячи з цього, вона набуває великого виховного значення, адже однією з причин, що перешкоджають отриманню повноцінної гуманістичної освіти та міжнародному розумінню, є традиційна і свідомо культивована в цьому столітті ізоляція на політичному, ідеологічному й національному ґрунті, етнічному егоїзмі, расизмі, дискримінації більш відсталих в економічному розвитку країн. Все це викликає зворотній процес – недовіру й неприйняття одним народом створених форм національної і мовної культури іншого, дискримінацію іммігрантів та відторгнення ними соціальних норм поведінки суспільства, яке їх приймає. Ми вважаємо, що вивчення іноземної мови допоможе подолати цю ізоляцію, оскільки іноземна мова є важливим інструментом інтеграції нашої країни у світову цивілізацію, засобом відкриття й пізнання світом України, засобом пізнання й зближення України з іншими народами, засобом взаємообміну і взаємозбагачення між народами.

Однак, не дивлячись на зростання ролі іноземної мови в різних сферах нашої життєдіяльності, її виховні і розвиваючі резерви у середній школі в достатній мірі до цього часу ще не вивчені.

Вивчення мови (рідної й іноземної) розширює світогляд, поглиблює ерудицію, допомагає осмислити зміст загальнолюдських цінностей. Сьогодні практично неможливо уявити наше життя без знання іноземної мови.

Розкриваючи значення англійської мови, слід наголосити в цьому контексті про перехід загальноосвітніх шкіл України на європейські характеристики (запланований згідно із прийнятим Законом України “Про загальну середню освіту”) і різке підвищення якості та результативності вивчення іноземних мов (в першу чергу – англійської). Англійська мова, як і усі шкільні предмети, покликана виконувати свої основні функції – навчання, розвитку і виховання. Посилення уваги до процесів розвитку і виховання учнів було б не тільки адекватною відповіддю на вимоги часу, але й значно піднесло б загальний престиж англійської мови як шкільного предмета.

Що стосується питання визначення виховних особливостей уроку англійської мови, то відповідь на нього слід шукати найперше у специфіці предметної інформації. Саме в іноземній мові – на стиках культур – формується поняття єдиного світу, нове гуманістичне мислення, пошана до загальнолюдських цінностей.

Сьогодні винятково важливо знати стан учнівського середовища. Необхідні більш глибокі та точні знання про те, що відбувається у ціннісній свідомості школярів, яке їхнє життєве кредо, яким пріоритетам вони надають перевагу. В методичному плані процес розвитку гуманістичних ціннісних орієнтацій школярів буде найбільш успішним тоді, коли учитель в процесі навчання і виховання спиратиметься на вже досягнутий рівень ціннісних орієнтацій.

Яким же є реальний рівень орієнтацій юнаків у світі цінностей, передовсім рівень орієнтацій на гуманістичні цінності, тобто ступінь спрямованості особистісно-ціннісних відношень до світу, оточуючих і самого себе?

Як проявляється рівень готовності учнів робити адекватний загальнолюдським цінностям вибір в ситуації вибору?

Ступінь сформованості гуманістичних ціннісних орієнтацій та критерії рівня гуманістичної вихованості старшокласників ми спробували визначити в ході педагогічного експерименту. В цьому експерименті брали участь 590 учнів десятих класів середніх шкіл № 2, 10, 11 м. Вінниці та Немирівської середньої школи № 3 Вінницької області, школи-гімназії № 1 і середньої школи № 233 м. Києва, Бобровицької середньої школи Чернігівської області.

Ми розробили анкети, які були запропоновані старшокласникам. До першої анкети увійшли питання, спрямовані на виявлення змісту ціннісних орієнтацій, форм їх вираження, ставлення до себе і до інших людей: Чи цікаво Вам вчитись у школі? Якою мірою школа служить Вашим життєвим планам? Які потреби Ви можете задовольнити у шкільному житті? Що таке доброта? Що таке гуманність? та інші. За допомогою другої анкети були досліджені особливості ставлення старшокласників до світу. Ось деякі питання другої анкети: Яке Ваше розуміння сутності світу? Чим забезпечується цілісність світу? Ваше ставлення до відповідальності за свої вчинки і за

події, що відбуваються в світі?

Відповіді старшокласників показали, що 60% учнів від загальної кількості опитаних зазначили, що їм цікаво вчитись у школі. Серед факторів, що обумовлюють наявність інтересу, були названі такі: подобається спілкуватись з однолітками (80%), викликає інтерес сам процес отримання знань (20%), 61% респондентів одностайно заявили, що їм не подобається перевантаженість шкільної програми, що виявляється у великому обсязі домашнього завдання. 37% написали, що їх не влаштовує характер взаємовідносин між вчителем й учнем.

Аналіз висловлювань учнів надає підставу стверджувати, що, на жаль, не все гаразд у міжособистісних стосунках учасників педагогічного процесу. Не секрет, що у сьогоднішній школі є немало авторитарних педагогів. Цілком природно, що таке ставлення до учнів з боку педагога закономірно викликає в них негативну реакцію й протест.

Результати аналізу відповідей на друге питання анкети виявилися такими: абсолютна більшість респондентів (77,7%) вважає, що школа допомагає їм визначити місце в житті, життєвий шлях і професію; 11,1% пишуть про те, що школа розвиває розум, наповнює знаннями пам'ять, готує до самоосвіти.

Наведені дані дозволяють констатувати, що виховний потенціал школи використовується далеко не повністю, оскільки деяких вчителів більш турбує передача учням суми знань. Старшокласники нерідко позбавлені можливості пережити успіхи в навчальній діяльності, без чого неможливо виховати самодостатню, впевнену у своїх силах особистість молодшої людини, у якій розвинене почуття самоповаги і автосимпатії.

72,2% учнів відповіли, що школа задовольняє потреби корисного спілкування й співпраці, 15,5% вбачають у шкільному житті джерело саморозвитку своїх сил й здібностей, а 5,5% – задоволення своїх інтересів. Це вказує на те, що перед педагогами стоїть нагальна необхідність гуманізації всього педагогічного процесу, коли б учні мали можливість щоденно самоутверджувати свою людську гідність й авторитет в очах однолітків й вчителів, що є важливим фактором виховання гуманістичних ціннісних орієнтацій.

На питання щодо допомоги молодій людині товаришів і вчителів 5% відповіли, що їм допомагають їх товариші, щодо допомоги вчителів, то про неї згадали 2,2% опитаних. Отож майже третина учнів старших класів фактично випадає із сфери педагогічного впливу, що, безперечно, негативно позначається на формуванні їх гуманістичних ціннісних орієнтацій. Надавати допомогу подобається 5,3% школярів, 25% учнів подобається допомагати іншим людям. Отже, у чверті старшокласників відсутні бажання й вміння допомогти іншим, що підтверджує актуальність проблеми формування гуманістичної спрямованості особистості учня.

Майже у половини опитаних учнів не сформована здатність надавати допомогу іншим і з гідністю приймати її. На нашу думку, лише така ціннісна орієнтація дає можливість молодій людині бути толерантною і користуватися повагою в колективі.

Для відповіді на шосте питання анкети учням були роздані бланки, в яких вони формулювали свої ціннісні орієнтації, визначаючи якості, які цінують в людях, які присутні (на їх думку) в них і які необхідно виховати. Деякі результати ми наводимо в таблиці 1.

Таблиця 1

Зміст ГЦО	Які якості Ви цінуєте в людях?		Які якості є у Вас?		Які якості потрібно виховати в собі?	
	кількість виборів	у %	кількість виборів	у %	кількість виборів	у %
Доброта	571	96,7%	458	77,7%	111	18,8%
Доброзичливість	472	80,0%	236	40,0%	315	53,3%
Чутливість	479	81,1%	275	46,6%	262	44,4%
Ввічливість	557	94,4%	367	62,2%	157	26,6%
Відвертість	512	86,7%	281	47,7%	196	33,3%
Людяність	550	93,3%	393	66,6%	157	26,6%
Повага до інших людей	512	86,6%	190	32,2%	400	67,7%
Самоповага	577	97,7%	400	67,7%	577	97,7%

Аналіз отриманих даних показує, що 1-5 місце серед гуманістичних рис, які учні цінують в інших, займає самоповага (97,7%), доброта (96,7%), ввічливість (94,4%), людяність (93,3%), повага до інших людей і почуття власної гідності (86,7%).

Узагальнюючи відповіді, можна вивести певні особливості становлення і утвердження ціннісних орієнтацій у юнацтва. Зокрема, доброта як гуманістична риса посідає перше місце при визначенні її в інших, але прагнуть її у себе виховати лише 1%, що свідчить про нерозуміння деякими учнями соціального значення цієї важливої моральної цінності.

Отже, аналіз наведених відповідей на шосте питання підкреслює і переконливо доводить необхідність й актуальність посилення уваги до формування ГЦО у старшокласників. При цьому вчитель може опиратися на установку і психологічну готовність юнаків і дівчат до самовдосконалення.

32,5% респондентів вчаться кращим моральним якостям у матері, 25,2% – у обох батьків, 15,4% – у друзів. Оскільки старшокласники перебувають на порозі дорослого життя, то така орієнтація у бік матері призводить до зростання фемінізації системи ЦО. Про це не повинен забувати педагог, бо в даному випадку засвоєння ЦО відбуватиметься, за словами Мішеля Кле, по жіночому типу, що в кінцевому підсумку сприятиме становленню інфантильності, невпевненості, соціальної незрілості.

На гуманістичне становлення старшокласників вплив учителів становив 5,2%, що майже втричі менший порівняно до впливу друзів і однолітків. Знаючи цю статистику впливу, вчителям необхідно більш послідовно і цілеспрямовано впроваджувати особистісно-орієнтований підхід до вихованців, підвищувати професійний рівень, збагачувати свій внутрішній світ, але передовсім слід спрямовувати, за словами К. Роджерса, центрацію на особистість учня.

Останні три питання анкети були присвячені визначенню змістовної сторони гу-

маністичних ЦО. Проаналізувавши судження старшокласників про гуманну людину та її суттєві характеристики нами було виявлено, що понад 70% лише частково охарактеризували поняття “гуманна людина”. Вони не відзначили соціального значення гуманності, вміння співвідносити себе з іншими, любити іншу людину, захищати її гідність, протистояти злу і насильству, давати відсіч будь-якому прояву жорстокості. Розкриваючи сутність таких ознак гуманності як толерантність та великодушність, старшокласники (70%) не змогли назвати їх визначальних характеристик. Тільки 5% школярів пов’язують терпимість та великодушність з умінням пробачити людині, котра припустилась якоїсь помилки, зробила щось неприємне з поблажливостю і здоровим глуздом. Лише 10,5% учнів відзначили головні ознаки і сфери вияву терпимості: ставлення до інтересів, переконань, віросповідань, звичок і поведінки інших людей; прагнення досягти взаєморозуміння та узгодження різних інтересів і поглядів без примусу, переважно методами пояснення і переконання. Тільки окремі учні відзначили, що терпимість є формою поваги до іншого, визнання за ним права на особисті переконання терпимість до представників інших політичних орієнтацій, релігійних вірувань і моральних звичок тощо).

Аналіз результатів анкетування наочно продемонстрував, що частина старшокласників має поверхове уявлення про сутність гуманістичних цінностей, що закономірно призводить до неадекватної поведінки і емоційних переживань. Інша частина учнів виявила нерозуміння як соціального, так і особистісного значення цих аксіологічних орієнтирів, що свідчить про недооцінку школою важливості цілеспрямованого прищеплення вихованцям гуманістичних цінностей. Ми вважаємо, що вчителю іноземної мови варто звертати особливу увагу на ці моменти в процесі організації і проведення навчально-виховної роботи, пам’ятаючи, що формування гуманістичного світогляду учнів передбачає не просто засвоєння ними суми знань, а перш за все їх ціннісне освоєння і особистісне присвоєння.

Відповіді на питання другої анкети щодо визначення особливостей ставлення старшокласників до світу, показали, що хоча суб’єктивно більше половини всіх старшокласників (82%) орієнтовані на активно-позитивне ставлення до світу (природи, суспільства, інших людей) непрагматичний вектор спрямування готові втілювати в реальному житті лише 8% опитаних старших школярів. Що ж стосується статусу гуманістичних цінностей як одного з чинників забезпечення цілісності сучасного світу, то на нього вказали лише 19% опитаних учнів.

Головною особливістю виховання старшокласників на уроках іноземної мови є його реалізація через навчальний матеріал під час іншомовного спілкування учителя з одного боку й самих учнів з іншого.

Формування у школярів гуманістичного світогляду повинно проходити в атмосфері доброзичливості, взаєморозуміння, співпраці. Чи готовий сьогодні шкільний учитель до розв’язання проблем формування ГЦО у школярів? Яке місце відводять вчителі англійської мови формуванню гуманістичних цінностей у старшокласників?

Для того, щоб з'ясувати ці питання, вчителям англійської мови (50 осіб) середніх шкіл м. Вінниці і Вінницької області під час їхнього перебування на курсах у Вінницькому обласному інституті післядипломної освіти педагогічних працівників була запропонована наступна анкета:

Як реалізується Вами виховна мета в процесі практичного оволодіння англійською мовою?

Вихованню яких рис особистості учня Ви надаєте перевагу?

1. Чи відчуваєте Ви труднощі у вихованні гуманістів?

Бесіди із вчителями, аналіз відповідей на запитання анкети показав, що виховна мета в процесі практичного оволодіння англійською мовою здійснюється через проведення бесід, різноманітних вікторин, “круглих столів”, презентацій нових книг, міні-конференцій, політінформацій, диспутів, діяльність клубів за інтересами тощо (32%).

Водночас 12% вчителів вважають, що спрямованість виховання учнів під час вивчення іноземної мови визначається соціальним замовленням, політикою влади, що впливає на зміст виховної роботи, а 56% переконані, що процес навчання іноземній мові, а не його результат може і повинен сприяти загальному вихованню учнів.

Вищезазначені відповіді вчителів в основному відображають практику гуманістичного виховання на уроках іноземної мови, на яких виховні цілі “прив’язуються” до навчальних цілей і залишаються здебільшого лише добрими намірами.

Щодо відповідей педагогів на друге питання анкети, то перевага ними надається вихованню таких якостей як: “колективізм” – 52%, “працелюбність” – 16%, “ввічливість” – 12%, “доброта” – 12%, “чутливість” – 8%.

Як бачимо, основний акцент вчителі англійської мови роблять на вихованні почуття колективізму (52%), працелюбності (16%), ввічливості і доброти відповідно по 12%. 56% опитаних вчителів відчувають труднощі у вихованні гуманістів.

Як бачимо, значення “іноземної мови” як шкільного предмета, що сприяє гуманістичному розвитку старшокласників, недооцінюється на практиці. Проголошені практичні, виховні і розвиваючі цілі виявилися недостатньо підкріпленими.

Обґрунтування критеріїв визначення рівня вихованості позитивних загальнолюдських рис допомагає в експериментально-дослідній роботі забезпечити зворотній зв’язок у процесі гуманістичного виховання і одержати інформацію про досягнуті результати у виховній роботі. Проведене дослідження показало, що правильно розробити і застосувати критерії визначення рівня сформованих позитивних рис означає знайти дійовий засіб підвищення ефективності процесу гуманістичного виховання старшокласників.

Факти переконують, що сучасному вчителю важливо знати, які фактори, форми і методи гуманістичного виховання виявились найбільш ефективними, а від яких слід відмовитись.

Обґрунтування критеріїв оцінки рівня засвоєння гуманістичних цінностей старшокласниками допоможе вчителям, вихователям більш професійно аналізувати зміни у моральному обліку учня, якість формування його гуманістичних рис. Разом з тим, як показали результати нашого дослідження, такий підхід дозволить своєчасно і цілеспрямовано коректувати систему педагогічного впливу в процесі формування ГЦО школяра.

Англійська мова як мова міжнародного спілкування передбачає включення різноманітної тематики для діалогу зі світом: культура, мораль, політика, мистецтво, література, освіта, наука, глобальні проблеми стану та охорони довкілля, дотримання прав людини, розв'язання локальних і регіональних конфліктів, захист людини від хвороб віку (тобто всі сучасні проблеми, що торкаються виживання людини і людства).

Саме тому навчальний матеріал, що використовується на уроках англійської мови у старших класах, виступає як важливий засіб виховання гуманістичних ціннісних орієнтацій в учнів. Це ставить вчителя англійської мови перед необхідністю такого його добору, який забезпечував би вирішення на заняттях не лише навчальних, а й передусім виховних завдань. У кожному конкретному випадку педагогові треба чітко усвідомлювати вихованню яких гуманних рис особистості може сприяти використання на уроках того чи іншого навчального матеріалу. Вчителю англійської мови необхідно урізноманітнювати форми і методи навчання і виховання, спрямовані на вироблення навичок поведінки. Під час вивчення іноземної мови це можуть бути ігри, психогімнастика, психодрама тощо.

Більше уваги слід приділяти, також, аналізу художніх творів, вчити критично оцінювати вчинки персонажів з точки зору гуманістичних цінностей. Засобами іншомовного слова необхідно виховувати відповідальність учнів за свої вчинки і події, що відбуваються в світі, не лише у напрямку підвищення рівня відповідальності за долю людства, а й відповідальності за майбутнє України, яка прагне посісти гідне місце у світовому співтоваристві.

### *Література*

1. Анненков В.П. Психолого-педагогічні особливості формування ціннісних орієнтацій учнівської молоді в умовах промислово-економічного коледжу: Дис. ... канд. пед. наук. – К., 1996. – 163 с.
2. Бех Д.І. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково-метод. посібник. – К. ІЗМН, 1998. – 204 с.
3. Білоусова В.О. Теорія і методика гуманізації відносин старшокласників у позаурочній діяльності загальноосвітньої школи. – К.: ІЗМН, 1997. – 192 с.
4. Дубровина И.В., Круглов Б.С. Психологические аспекты формирования ценностных ориентаций и интересов учащихся // Ценностные ориентации и интересы школьников: Сб. научн. трудов. – М., 1993. – С.27-36.
5. Здравомислов А.Г. Потребности. Интересы. Ценности. – М., 1986. – С.345.



6. Кирьякова А.В. Теория ориентации личности в мире ценностей. – Оренбург, 1996. – 188 с.
7. Современный гуманизм. Материалы и исследования / Сост. В.А.Кувакин – М.: Рос. Гуманистическое общество. – 2000. – 141 с.
8. Цінності освіти і виховання: Наук.-метод. збірник / За заг. ред. О.В. Сухомлинської, ред. П.Р. Ігнатенка, Р.П.Скульського, упор. О.М.Павліченка. – К.: 1997. – 224 с.

*Шапошнікова І.М.,  
Національний педагогічний університет  
імені М.П.Драгоманова*

### **ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

Зміна парадигми вищої освіти базується сьогодні на засадах реалізації феноменологічного та сутнісного підходів до технологічного забезпечення навчального процесу у вищій школі. Основним за цього виступає якість практичної підготовки фахівця до розв'язання типових задач професійної діяльності.

Перехід на ступеневу систему підготовки фахівця в галузі початкової освіти потребує суттєвих змін у змістовому і процесуальному забезпеченні її окремих складових, зумовлених сучасними вимогами ринку праці, зміною соціального замовлення на рівень готовності випускника до виконання основних виробничих функцій та можливістю самореалізації особистості через професійну діяльність. Перебудова фахової підготовки вчителя початкових класів ґрунтується на необхідності аналізу структури його діяльності та розробці теоретико-методологічних і технологічних основ реалізації мети і завдань сучасної вищої педагогічної школи.

Нормативно-законодавчі документи і акти з питань освіти виступають орієнтирами підвищення ефективності практичної підготовки вчителя на етапі переходу на нові державні стандарти. Основним за цього є державний стандарт початкової освіти, який зумовлює зміни як у моделі підготовки вчителя, так і у засобах її забезпечення.

Перехід на багатоступеневість у системі вищої освіти, визначення освітньо-кваліфікаційних характеристик фахівця на рівні молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста і магістра у галузі початкової освіти, розробка освітньо-професійних програм та засобів діагностики рівня готовності випускника вузу до виконання основних виробничих функцій вимагає кардинальних змін як у загальній концепції підготовки вчителя, так і у розробці технології її забезпечення. Це зумовлено вимогами щодо гарантованого ступеня якості підготовки фахівця певного рівня кваліфікації і оволодіння ним основними здатностями і уміннями виконувати провідні функ-